

Handläggare
Boel Vallgård

Datum
2012-03-11

Diarienummer
BUN-2011-0834

Barn- och ungdomsnämnden

Barn- och ungdomsnämndens verksamhetsberättelse 2011

Förslag till beslut

Barn- och ungdomsnämnden föreslås besluta

att anta föreslagen verksamhetsberättelse för barn- och ungdomsnämnden.

Kontoret för barn, ungdom och arbetsmarknad

Carola Helenius-Nilsson
Direktör

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Ekonomiskt resultat	1
6.1 Allmänt.....	2
6.1 Politisk verksamhet	2
6.3 Fritid och kultur	3
6.4 Pedagogisk verksamhet.....	4
6.5 Vård och omsorg	8
6.8 Gemensam verksamhet	10
Uppföljning	11
Mål, uppdrag och viktiga händelser.....	12
Lärande och kunskapsutveckling	13
Trygghet.....	18
Inflytande och valfrihet.....	22
Likvärdiga villkor	25
Hälsa och utveckling	31
Arbetsgivaransvar	33
Övergripande uppdrag.....	34

Sammanfattning

Ekonomiskt resultat

Barn- och ungdomsnämnden ansvarar för barn och ungdomar 0-20 år. Nämndens ansvarsområden är förskola, grundskola, grundsärskola, fritids- och kulturverksamhet, kommunal hälso- och sjukvård samt bostadsanpassningsbidrag till barn och ungdomar med funktionsnedsättning.

6.1 Allmänt

Barn- och ungdomsnämnden (belopp i tkr)	Bokslut 2010	Budget 2011	Bokslut 2011
Kommunbidrag	3 119 950	3 285 537	3 285 537
Avgifter	149 675	149 744	154 744
Statsbidrag	43 127	48 530	49 528
Ersättning från andra nämnder	37 345	39 382	40 279
Övriga intäkter	10 972	5 481	9 836
Summa intäkter	3 361 069	3 528 674	3 539 924
Köp av verksamhet, egen regi	2 588 305	2 655 363	2 651 284
Köp av verksamhet, externt	668 742	794 416	771 588
Vårdnadsbidrag	10 008	10 500	8 439
Övriga kostnader	61 523	68 395	71 057
Summa kostnader	3 328 578	3 528 674	3 502 368

Årets redovisade resultat uppgick till 37 556 tkr. Överskottet beror till stor del på att antalet barn/elever var färre inom förskola, grundgrundsärskola och inom vård och omsorg för funktionshindrade än vad som antagits i nämndens budget. Nämnden erhåller kommunbidrag från kommunfullmäktige för att finansiera sin budget inom respektive verksamhetsområde. Inom pedagogisk verksamhet erhålls kommunbidrag utifrån en antagen volym.

I övriga kostnader ingår kostnad för kontoret för barn, ungdom och arbetsmarknad som är ett gemensamt kontor till tre nämnder; barn- och ungdomsnämnden, utbildnings- arbetsmarknadsnämnden och socialnämnden för barn och unga. I posten övriga kostnader ingår även vissa gemensamma kostnader för de kontor som finns i Muninfastigheten samt kostnad för det skoladministrativa systemet Extens. Dessa gemensamma kostnader faktureras till andra nämnder i förhållande till deras andel och ingår i intäkterna ”ersättning från andra nämnder”. Nämndens myndighetsorganisation finns i posten övriga kostnader.

6.1 Politisk verksamhet

Till detta verksamhetsområde hör nämndens egen verksamhet, dess medborgarkontakter, nämndadministration samt ansvar för medborgardialog och lokal demokratiutveckling.

Politisk verksamhet (belopp i tkr)	Bokslut 2010	Budget 2011	Bokslut 2011
Kommunbidrag	1 486	1 575	1 575
Summa intäkter	1 486	1 575	1 575
Arvoden, övriga ersättningar	775	900	877
Övriga kostnader	128	160	245
Övrig nämndadministration	486	515	515
Summa kostnader	1 389	1 575	1 637
Resultat	97	0	-62

Nämnden redovisar ett underskott inom politisk verksamhet och nämndadministration med 62 tkr. Kostnad för nämndens arvoden var 877 tkr (budget 900 tkr) nämndadministration och övriga

kostnader uppgick till 760 tkr (budget 675 tkr). Nämnden har haft en engångskostnad för införskaffande av ipad till nämndens ledamöter i syfte att införa papperslös nämnd.

6.3 Fritid och kultur

Nämndens ansvarsområde är fritidsverksamhet i form av fritidsgårdar och fritidsklubbar, frivillig musikundervisning, idrottsskolor, ungdomsevenemang, föreningsbidrag, stöd till ungas inflytande och till samverkan med ideella sektorn.

Nämndens antagna mål och riktlinjer för öppen fritidsverksamhet anger målen för fritidsgårdar och fritidsklubbar. Det finns ingen nationell styrning och uppföljning av verksamhetsområdet.

Kultur och fritid (belopp i tkr)	Bokslut 2010	Budget 2011	Bokslut 2011
Kommunbidrag	65 734	65 432	66 532
Avgifter, musikskola	4 438	4 300	4 326
Finskt förvaltningsområde, statsbidrag	0	0	642
Övriga intäkter	465	330	254
Summa intäkter	70 637	70 062	71 754
Fritidsgårdar	31 857	33 075	33 225
Musikskolor	27 999	29 903	29 903
Idrottsskolor	1 350	1 359	1 359
Föreningsbidrag	1 442	1 999	1 762
Integration utsatta stadsdelar	2 395	3 045	2 985
Fritidsverksamhet funktionshindrade	1 375	1 345	1 345
Barnombudsman	1 760	0	0
Finskt förvaltningsområde	0	0	642
Övrig fritidsverksamhet	1 445	2 636	2 185
Andel i stödverksamhet	1 150	1 200	1 150
Summa kostnader	70 773	74 562	74 556
Resultat	-136	-4 500	-2 802

En omfördelning i nämndens budget har gjorts med 4 500 tkr från grundskola för att finansiera underskott inom fritid och kultur.

Fritids- och kulturverksamheten redovisar ett underskott med 2 802 tkr för året och redovisar en positiv budgetavvikelse med 1 698 tkr. Avvikelsen beror på att kommunstyrelsen under 2011 tillfört nämnden 1 100 tkr för uppdraget till KFUK-KFUM om daglägerverksamhet vid Alnäs samt på att planerade projekt inte har påbörjats under höstterminen, vilket gav ett överskott med 638 tkr. Under året har nya fritidsklubbar startat i Storvreta och i Järlåsa. Nya idrottsskolor har startats i Sävja, Vänge och Järlåsa samtidigt som idrottsskolorna i Almtuna och Stenhagen har avvecklats. Under året har nämnden erhållit statliga medel för insatser inom finskt förvaltningsområde med 700 tkr. I nämndens uppdrag om insatser inom Uppsala kommun som finskt förvaltningsområde har stöd givits till kulturprojekt för barn och ungdom med 642 tkr, resterande medel har överförts till 2012.

Volymen inom kultur och fritid, åren 2009 - 2011

Antal, Kultur och fritid	Bokslut 2009	Bokslut 2010	Bokslut 2011
Antal musikskolor	3	3	3
Antal idrottsskolor	2	4	5
Antal fritidsgårdar	23	23	23
Antal fritidsklubbar	17	17	19
Föreningsbidrag, antal projekt	19	30	21
Stöd antal drogfria arrangemang	31	24	28
Stöd Respons, antal projekt	2	0	4

6.4 Pedagogisk verksamhet

Nationella lagar, förordningar, läroplaner och kursplaner anger målen för verksamheterna. Kommunen är huvudman för kommunala skolor och förskolor och har tillsynsansvar för de enskilda förskolorna. Skolinspektionen är tillsynsmyndighet för kommunala förskolor och skolor samt för fristående skolor. Kommunen godkänner och har tillsynsansvar för fristående förskoleverksamhet. Barn- och ungdomsnämndens ansvar omfattar alla elever folkbokförda i Uppsala och alla barn i förskolor i Uppsala, oavsett huvudman.

FÖRSKOLA

Nämndens ansvarsområde omfattar allmän förskola, förskola och öppen förskola, samt annan pedagogisk omsorg, som familjedaghem, flerfamiljsystem och familjenätverk. Kommunen har ett lagstadgat ansvar att tillgodose vårdnadshavarnas behov av förskoleverksamhet med hänsyn till förvärvsarbete eller studier.

Förskola (belopp i tkr)	Bokslut 2010	Budget 2011	Bokslut 2011
Kommunbidrag	1 080 616	1 193 328	1 193 691
Avgifter, förskola	102 341	102 500	105 200
Övriga intäkter	28 973	28 952	33 000
Summa intäkter	1 211 930	1 324 780	1 331 891
Förskola, egen regi	846 323	919 150	901 804
Förskola, extern regi	310 449	359 147	366 394
Vårdnadsbidrag	10 008	10 500	8 439
Övriga kostnader	32 822	35 983	32 422
Summa kostnader	1 199 602	1 324 780	1 309 059
Resultat	12 328	0	22 832

Förskoleverksamheten redovisar ett positivt resultat med 22 832 tkr. Avvikelsen beror i huvudsak på att i budgeten antogs 141 fler barn ha en plats inom förskoleverksamheten. Intäkter från föräldraavgiften blev 2 700 tkr högre än budget. Kostnaden för vårdnadsbidrag uppgick till 8 439 tkr, jämfört med föregående år då motsvarande kostnad var 10 008 tkr.

BARN- OCH UNGDOMSNÄMNDENS VERKSAMHETSBERÄTTELSE 2011

	Budget 2011	Bokslut 2011	Förändring %	Bokslut 2010	Förändring %
Kostnad per barn, tkr	122,4	122,7	0,3%	116,7	5,2%

Kostnad för förskoleverksamhet per barn exklusive vårdnadsbidrag har ökat med 5,2 % jämfört med 2010. Personaltätheten förbättrades i kommunal förskola från 5,8 barn per årsarbetare till 5,6 barn och i fristående förskola från 5,0 barn till 4,9 barn per årsarbetare.

Nyckeltal förskola	Bokslut 2009	Bokslut 2010	Bokslut 2011
Antal barn, egen regi 1)	7 186	7 431	7 477
Antal barn, extern regi 1)	2 636	2 751	3 107
Kostnad/plats, egen regi, förskola 2)	104,8	110,2	112,4
Kostnad/plats, extern regi, förskola 2)	98,5	107,9	115,3
Kostnad/plats, egen regi, familjedhm 2)	83,0	79,9	93,7
Kostnad/plats, extern regi, familjedhm 2)	67,5	52,2	92,7

1) Antal barn beräknas som ett snitt av antalet inskrivna barn 15 april och 15 oktober
2) Exklusive särskilt stöd, öppen förskola, modersmålstöd och administration

Nettotillskottet var 508 förskoleplatser. I kommunal regi tillkom Rosendal och Väpnaren (288 platser), Brune förskola i Luthagen (18 platser) och Stenhagen (36 platser). Samtidigt flyttades verksamheten i Malma Backe in i Rosendals förskola (-25 platser). Det tillkom 221 platser i fristående regi via Kids2home Årsta (85 platser), Hälsans förskola i Gottsunda (39 platser), Lica förskolor i Björklinge (39 platser), Ekeby förskola (40 platser) och Pinneman förskola i Vattholma (18 platser). Samtidigt upphörde Skogsbackens förskola i Björklinge (-30 platser). Den tidigare kommunala Tallens förskola övergick till C-företaget efter genomförd upphandling, vilket medförde en minskning med 100 platser i egen regi och motsvarande ökning av platser i extern regi.

Nämnden beslutade att barn vars föräldrar är arbetslösa eller föräldralediga från och med 1 mars 2011 har rätt till 20 timmar förskoleverksamhet per vecka från tidigare 15 timmar per vecka.

GRUNDSKOLA OCH GRUNDSÄRSKOLA

Nämndens ansvarsområde omfattar förskoleklass, grundskola, skolbarnsomsorg och grundsärskola.

Grundskola

Grundskola, 6-15 år (belopp i tkr)	Bokslut 2010	Budget 2011	Bokslut 2011
Kommunbidrag	1 708 826	1 767 340	1 767 340
Avgifter, skolbarnsomsorg	42 225	42 400	44 547
Övriga intäkter	30 768	33 630	30 736
Summa intäkter	1 781 819	1 843 370	1 842 623
Grundskola egen regi	1 481 834	1 477 433	1 489 877
Grundskola, friskolor i Uppsala	268 164	324 823	306 611
Grundskola, annan kommun	18 566	23 259	20 065
Specialskola	2 362	3 000	1 741
Övriga kostnader	16 585	19 193	23 284
Summa kostnader	1 787 511	1 847 708	1 841 578
Resultat	-5 692	-4 338	1 045

En omfördelning gjordes i budget med 4 338 tkr från grundsärskola till grundskolan för att täcka ett beräknat underskott inom verksamheten. Nämndens skolverksamhet 6-15 år redovisar ett positivt resultat med 1 045 tkr. Jämfört med budget redovisades ett överskott med 5 383 tkr. Avvikelsen beror framför allt på att den resultatreserv som fanns i budget för dyra placeringar och elevtalsökningar inte behövdes tas i anspråk under året. Ersättningen per elev ökade med 2,9 % jämfört med 2010.

	Budget 2011	Bokslut 2011	Förändring %	Bokslut 2010	Förändring %
Kostnad per elev, tkr	93,8	93,5	-0,4%	90,9	2,9%

Antal elever ökade marginellt, 32 elever, jämfört med föregående år. Elever i den kommunala grundskolan minskade med 385 elever motsvarande 2,3 %. I fristående skolor ökade antalet elever med 426 elever motsvarande 14,4 %.

Elevtalsutveckling grundskola (snitt per 1 april och 15 oktober)

Antal elever	Bokslut 2009	Bokslut 2010	Bokslut 2011
Egen regi	17 103	16 650	16 265
Fristående skola i Uppsala	2 555	2 943	3 369
Annan kommun	82	80	71
Totalt antal elever	19 740	19 673	19 705

Under året har nämnden riktat särskilda insatser för att stärka elevernas möjlighet att nå behörighet till gymnasieskolan utifrån högre krav i nya skollagen. En insats är den kvällsskola som nämnden införde under höstterminen 2011 till elever i årskurs åtta och nio. Fritidshemmet har i den nya skollagen fått ett förstärkt pedagogiskt uppdrag när det gäller skolans utbildning. Nämnden riktade med anledning av detta en ersättning till de fritidshem som kunde visa att man i samverkan med skolan arbetar mot läroplanens kunskapsmål.

BARN- OCH UNGDOMSNÄMNDENS VERKSAMHETSBERÄTTELSE 2011

Grundsärskola

Grundsärskola (belopp i tkr)	Bokslut 2010	Budget 2011	Bokslut 2011
Kommunbidrag	100 856	91 793	91 793
Övriga intäkter	643	1 250	875
Summa intäkter	101 499	93 043	92 668
Särskola, egen regi	75 374	65 789	65 737
Fristående särskola	9 281	15 126	15 992
Placering i annan kommun	1 214	1 800	330
Övriga kostnader	1 766	1 490	1 342
Summa kostnader	87 635	84 205	83 401
Resultat	13 864	8 838	9 267

Grundsärskola har omfördelat 8 838 tkr i budget för att täcka underskottet inom nämndens grundskole- och fritidsverksamhet. Omfördelning har varit möjlig eftersom antalet elever var färre jämfört kommunfullmäktiges antagande.

Verksamheten redovisar ett resultat på 9 267 tkr för innevarande år och avviker mot nämndens budget med 429 tkr. Antal elever i särskola fortsätter att minska. 2011 var 200 elever inskrivna i särskola.

Elevtalsutveckling grundsärskola (snitt per 1 april och 15 oktober)

Antal elever	Bokslut 2009	Bokslut 2010	Bokslut 2011
Egen regi	268	224	171
Fristående skola i Uppsala	12	21	29
Annan kommun	2	3	0
Totalt antal elever	282	248	200

Jämfört med föregående år är 48 elever färre inskrivna i särskolan. Antal elever i särskoleklass minskar kraftigt (43 elever) medan elever som går i träningsklass är kvar på samma nivå som föregående år. Ersättning till elever i träningsklass är betydligt högre än för elever i särskoleklass, cirka 135 tkr/elev. Det innebär att den genomsnittliga kostnaden per elev blev högre än budget. Detta balanseras mot färre elever.

Förändring av elevtal för olika verksamheter inom grundsärskolan

	HT 2001	HT2005	HT2010	HT2011
Elever i särskoleklass	268	189	113	70
Elever i träningsklass	52	101	95	94
Individintegrerade elever	21	61	18	17
Totalt antal elever	341	351	226	181

Tabellen ovan visar hur elevtalsutveckling inom grundsärskolans olika verksamheter har förändrats under tio år. Hösten 2001 gick 15 procent av eleverna i träningsklass. Hösten 2011 var den andelen 52 procent vilket är en ökning med 10 procentenheter sedan hösten 2010.

	Budget 2011	Bokslut 2011	Förändring %	Bokslut 2010	Förändring %
Kostnad per elev, tkr	397,2	417,0	5,0%	353,4	18,0%

Ersättning per elev ökade med 18 % jämfört med 2010

6.5 Vård och omsorg

Nämndens ansvarsområde omfattar handläggning och myndighetsutövning för barn- och ungdomar med funktionsnedsättning 0 – 20 år, verkställighet av insatser till barn och ungdomar med funktionsnedsättning, kommunal hälso- och sjukvård samt bostadsanpassningsbidrag.

Verksamheten styrs av individbeslut enligt socialtjänstlagen (SoL), lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) samt av lagen om bostadsanpassningsbidrag (BAB). Socialstyrelsen utövar tillsyn över verksamheterna.

Vård och omsorg, funktionshindrade (belopp i tkr)	Bokslut 2010	Budget 2011	Bokslut 2011
Kommunbidrag	162 432	164 606	164 606
Interkommunala ersättningar	3 278	1 000	3 065
Intäkter från andra nämnder	5 568	5 000	8 348
Övriga intäkter	4 635	1 394	3 452
Summa intäkter	175 913	172 000	179 471
HVB-hem	10 537	13 089	10 656
Bostad enligt LSS och SoL	28 936	32 383	37 002
Personlig assistans	20 649	20 765	22 979
Korttidstillsyn, skolungdomar > 12 år	20 148	22 421	19 539
Korttidsvistelse utanför hemmet	57 368	55 000	54 862
Övriga insatser	18 245	19 731	17 440
Övriga kostnader	7 999	8 611	9 716
Summa kostnader	163 882	172 000	172 194
Resultat	12 031	0	7 277

Vård och omsorg för funktionshindrade redovisar ett positivt resultat med 7 277 tkr på grund av lägre volymer.

BARN- OCH UNGDOMSNÄMNDENS VERKSAMHETSBERÄTTELSE 2011

Vid ingången av 2011 fanns det fyra beslut om bostad med särskild service enligt LSS som inte var verkställda. Av dessa fyra beslut har två verkställts i början av året. Under året har nämndens individutskott fattat ytterligare åtta nya beslut om rätt till insatsen bostad med särskild service enligt LSS. Endast tre har kunnat verkställas under året. Tillgången på fullvärdiga boendeplatser för vuxna saknas. Ansvar för tillskapande av platser åligger annan nämnd.

Volym, Vård och omsorg	Bokslut 2009	Bokslut 2010	Bokslut 2011
HVB-hem	8	15	10
Bostad enligt LSS och SoL	26	22	25
Personlig assistent	73	75	85
Korttidsvård, skolungdomar > 12 år	255	255	255
Korttidsvistelse utanför hemmet	256	221	197
Övriga insatser	366	377	313

Under 2011 har antalet barn och ungdomar med funktionsnedsättning som erhållit insatser enligt LSS har minskat med 20 procent vilket inneburit lägre kostnader.

Personer med beslut om lagen om assistansersättning (LASS) från Försäkringskassan ökar med 10 procent under året. Antal barn och ungdomar som placeras på hem för vård eller boende (HVB) enligt socialtjänstlagen minskar. Fler barn och ungdomar har erhållit insatser under sommarmånaderna, det har varit korttidsvистер utaför hemmet i form av lägerverksamhet. Efterfrågan på korttidsplatser fortsätter att minska.

Vårdtyngdsmätning

Under 2010 har kontoret utvecklat ett instrument för vårdtyngdsmätning av barn och ungdomar inom korttidsboende. Instrumentet tar hänsyn till att behovet av stöd varierar hos olika personer över tid. Ersättningsmodellen har tillämpats under året och fallit väl ut. Modellen kommer att utvecklas ytterligare genom att ersättningen kommer att läggas i sex ersättningsnivåer som ska återspegla varje individs behov av stöd.

6.8 Gemensam verksamhet

Nämnden har arbetsgivaransvar för kontoret för barn, ungdom och arbetsmarknad. Kontoret arbetar på uppdrag av tre nämnder; barn- och ungdomsnämnden, utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden och socialnämnden för barn och unga. I kontorets uppdrag ingår att ge nämnden goda underlag till beslut och att ge nämnden goda underlag för en effektiv och rättssäker myndighetsutövning.

Stödverksamhet (belopp i tkr)	Bokslut 2010	Budget 2011	Bokslut 2011
Kommuninterna intäkter	24 240	27 176	26 351
Övriga intäkter	17	0	559
Summa intäkter	24 257	27 176	26 910
	-641		
Lön inklusive sociala avgifter	28 794	31 329	30 099
Övriga kostnader	10 023	12 157	12 480
Summa kostnader	38 817	43 486	42 579
Resultat	-14 560	-16 310	-15 669

Barn- och ungdomsnämndens andel av kostnader för kontoret för barn, ungdom och arbetsmarknad uppgick till 15 669 tkr för 2011. Jämfört med budget så avviker resultatet positivt med 641 tkr.

Uppföljning

Nytt uppföljningssystem

För att få en samlad bild av kvaliteten och måluppfyllelsen inom den pedagogiska verksamheten i Uppsala kommun har ett nytt uppföljningssystem införts som sträcker sig från förskola och hela vägen upp till vuxenutbildning. Systemet täcker också fritidsverksamheten inom fritidsklubbar och fritidsgårdar. I uppföljningen ingår verksamhetsredogörelser som alla verksamhetsansvariga får fylla i, rektorer, förskolechefer och fritidsklubbs-/fritidsgårdsföreståndare där frågor ställs om verksamheten inom följande områden: Effekter av resursfördelning, systematiskt kvalitetsarbete och arbete för likabehandling och mot kränkande behandling. Till detta kommer enkäter som riktas till barn och föräldrar i förskolan, barn i fritidshem och fritidsklubbar samt elever i flera årskurser i grundskola, gymnasieskola och vuxenutbildning. Genom en sådan uppföljning skapas möjligheter att göra jämförelser på en mängd olika nivåer. Olika verksamheter kan jämföras med varandra, det går att följa utvecklingen över tid och via ett samarbete med SKL kan också jämförelser göras med andra kommuner. Uppföljningssystemet innehåller både så kallade hårda och mjuka indikatorer. Som hårda indikatorer räknas exempelvis betyg och resultat på nationella prov medan mjuka indikatorer fångas genom enkätfrågor av hur barn och elever upplever verksamheten och hur verksamhetsansvariga beskriver sitt arbete. Uppsala kommun tar på detta sätt ett steg mot att ge medborgarna möjlighet att göra medvetna val utifrån ett bredare perspektiv än tidigare.

Resultatrapporter

Resultat från det nya systemet för uppföljning redovisas i rapporten *Uppföljning av pedagogisk verksamhet i Uppsala kommun*¹ med sammanfattande resultat i denna verksamhetsberättelse. I uppföljningen ingår verksamhetsredogörelser med öppna frågor till samtliga enhetsansvariga samt enkäter till barn i förskola, fritidshem, fritidsklubbar, elever i grundskola och grundsärskola samt föräldrar med barn i förskolan.

Kunskapsresultaten för grundskolan redovisas i rapporten *Uppföljning i Uppsalas grundskolor 2011*² med sammanfattande resultat under avsnittet Lärande och kunskapsutveckling.

Resultaten från landstingets undersökning Liv och hälsa ung 2011 vilka särskilt berör skolan redovisas i rapporten *Liv och hälsa 2011- Resultatrapport för skolfrågorna*³ med sammanfattande resultat under avsnittet Trygghet.

Svarsfrekvenser

Svarsfrekvenserna för uppföljningssystemets enkäter är 52 procent i föräldraenkäten för förskolan, 47 procent för enkäten till fyra- och femåringar i förskolan, 72 procent i elevenkäten för årskurs fem, 63 procent för elevenkäten i årskurs åtta, 64 procent i enkäten till fritidshemseleverna, 73 procent för fritidsklubbarna. Svarsfrekvensen i grundsärskolans och musikskolornas enkäter är för låg för att resultaten ska redovisas annat än mycket begränsat. Svarsfrekvensen i undersökningen Liv och hälsa ung 2011 är 87 procent i årskurs sju och 85 procent i årskurs nio.

¹ BUN-2011-0258, Rapporten finns på uppsala.se.

² BUN-2012-0065, Rapporten finns på uppsala.se.

³ BUN-2012-0135 Liv och hälsa 2011 Resultatrapport för skolfrågorna

Mål, uppdrag och viktiga händelser

Läsanvisningar

Kommunfullmäktige ger nämnden årliga *uppdrag* och fyraåriga *inriktningsmål*. Nämnden har att verkställa uppdragen och att anta *effektmål* för att styra mot respektive inriktningsmål. Nämnden har också fastlagt med vilka *indikatorer* som effektmålen ska följas upp. I denna verksamhetsberättelse redovisas verkställighet av uppdragen samt beskrivning av årets resultat för respektive effektmål dels utifrån fastlagda indikatorer men även med hjälp av andra relevanta data.

Inriktningsmål, uppdrag, effektmål och resultat samt viktiga händelser är indelade utifrån områdena, lärande och kunskapsutveckling, trygghet, inflytande och valfrihet, likvärdiga villkor samt hälsa och utveckling.

Redovisningen av måluppfyllelse och andra resultat har följande struktur. Först redovisas kommunfullmäktiges inriktningsmål och uppdrag och om målen uppnåtts respektive uppdragen verkställts. Därefter redovisas nämndens effektmål och resultat. Det är resultaten för effektmål för respektive inriktningsmåls som ligger till grund för nämndens bedömning om målen uppnåtts.

Riktning på effektmålens resultatutveckling

Effektmålens indikatorer som redovisas i denna handling bygger till en del på brukarenkäter som ingår i kontorets nya system för uppföljning. I och med att det är nya brukarenkäter som införts 2011 saknas jämförbara data från tidigare år för en del effektmål.

Framför varje effektmål finns en symbol som beskriver riktningen på resultatutvecklingen, det vill säga årets resultat jämfört med föregående uppföljning.

- + Positivt resultat
- = Oförändrat resultat
- Negativt resultat
- Endast årets värde finns eller olika indikatorer utvecklas åt olika håll.

Lärande och kunskapsutveckling

Kommunfullmäktiges inriktningsmål

- Skolmiljön och undervisningen ska vara av hög kvalitet. Uppsala kommuns skolresultat ska vara bland landets bästa.

Måluppfyllelsen är svårbedömd

Se effektmål nedan.

Kommunfullmäktiges uppdrag

- Kunskapsutvecklingen hos barnen i förskolan och elever i de lägsta klasserna ska vara god.

Uppdraget är på väg att verkställas

Se effektmål nedan.

- Uppsalaelevernans resultat i de nationella proven ska ligga över riksgenomsnittet. Högsta prioritet i grundskolan har läsförståelse, skriv- och räkneinläring i åk 1-3.

Uppdraget är verkställt

Se effektmål nedan.

Barn- och ungdomsnämndens effektmål

- † De yngsta barnen i förskolan ska ges trygghet och kontinuitet genom lyhördhet för deras förutsättningar och behov.

Personaltätheten på förskolorna fortsätter att öka. I genomsnitt är det i de kommunala förskolorna, 5,6 barn per årsarbetare och 4,9 barn i de fristående förskolorna. Ersättningen för en heltidsplats är 24 procent högre för barn 1-2 år än för barn 3-5 år, vilket möjliggör högre personaltäthet för de yngre barnen. Den ökande personaltätheten ger möjlighet till mer tid per barn, vilket är en betydelsefull förutsättning för att pedagogen ska vara tillräckligt tillgänglig för barnet och lyhört för barnets behov.

Antal barn per årsarbetare	2007	2008	2009	2010	2011
Kommunala förskolor	5,6	5,8	5,9	5,8	5,6
Fristående förskolor	5,6	5,9	5,4	5,0	4,9

Nio av tio föräldrar anser att deras barn får det stöd de behöver.

- + För barnen i den allmänna förskolan ska språklig stimulans och matematiskt tänkande prioriteras.

Av de föräldrar som besvarat föräldraenkäten instämmer 86 procent i att personalen utvecklar deras barns språkliga förmåga. Det är ett något bättre resultat än vid tidigare mätningar. 72 procent av föräldrarna instämde i att förskolans personal utvecklar deras barns matematiska förmåga. Det är ett påtagligt bättre resultat än 2009. Det kan delvis förklaras av att frågan om matematik år 2009 ställdes för första gången och förskolorna först då uppmärksammades på att de behöver förmedla sitt arbete med matematik till föräldrarna.⁴ På frågan om det är roligt att lära sig nya saker på förskolan, svarar 89 procent av 4- och 5-åringarna ja.

- + Förskolan ska sträva efter att varje barn som har ett annat modersmål än svenska utvecklar sin kulturella identitet samt sin förmåga att kommunicera såväl på svenska som på sitt modersmål.

Antalet barn som får modersmålsstöd ökar med 18 procent sen föregående år. Andelen berättigade som får stöd ökar till 80 procent.⁵ Andelen föräldrar som svarar att de är nöjda med barnens modersmålsstöd ökar stadigt vid jämförelse med mätningarna 2008 och 2009. 60 procent svarar att de är nöjda med deras barns modersmålsstöd 2011.

Modersmålsstöd	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Antal barn med modersmålsstöd	1 017	897	1 179	1 178	1 491	1 765
Annat modersmål (andel av alla barn)	20 %	19 %	21 %	21%	23 %	23.5 % ⁵⁾
Modersmålsstöd (andel berättigade)	66 %	56 %	64 %	62 %	70 %	80 %

Ett nytt alternativ till modersmålsstöd i förskolan har använts under året. Nämnden har budgeterat för att ge förskolorna valmöjligheten att ansöka om ersättning för att flerspråkig personal ska ge barnen modersmålsstöd. Den flerspråkiga personalen ska utveckla barnens kulturella identitet och deras förmåga att kommunicera på svenska och på sitt modersmål.

I snitt per månad får ett femtiotal barn modersmålsstöd av flerspråkig personal på tio förskolor. Åtta av dessa förskolor har redovisat verk samma metoder för att utveckla barnens förmåga att kommunicera såväl på svenska som på sitt modersmål. Flerspråkig personal som på ett strukturerat sätt stöder barns flerspråkighet och kulturella identitet ger en god möjlighet att förbättra de flerspråkiga barnens kunskaps- och identitetsutveckling.⁶ Det kan ge en bättre grund för en grupp barn som i grundskolan och gymnasieskolan annars har en avsevärt förhöjd risk att inte uppnå kunskapsmålen.

⁴ Föräldraenkäterna 2008 och 2009 är inte helt jämförbara med årets enkät. Tidigare var det fem svarsalternativ och nu är det fyra. Båda enkäterna har ett vet-ej-alternativ. Svarfrekvensen var drygt 70 procent i de föregående enkäterna och drygt 50 procent i årets enkät.

⁵ Enligt Skolverkets statistik har antalet berättigade barn ökat till 30 procent. Det är en felaktig uppgift och beror på felaktig registrering i e-barnungdom. Här beräknas förändringen av andelen berättigade barn från Statistiska Centralbyråns (SCB) befolkningsstatistik som tas fram för strukturersättningen i september varje år.

⁶ Rapporten Eget modersmålsstöd av flerspråkig pedagogisk personal i förskolan, Anna Ståby, Vård och bildning. Rapporten finns på uppsala.se.

➤ Effekten av åtgärdsprogram för barn i behov av särskilt stöd följs upp i förskolan. Möjligheten för förskolan att ansöka om tilläggsbelopp för barn som har ett mer omfattande behov av särskilt stöd har införts. Det utgår efter systematisk prövning och myndighetsbeslut och kräver en uppföljning av effekten av insatsen. Förskolorna har inte redovisat en tillfredsställande uppföljning av uppnådda effekter av insatserna under 2011. En rutin ska implementeras 2012. Mål som ska följas upp beskrivs i en handlingsplan, vilken inte ska benämnas åtgärdsprogram i enlighet med skollagens skrivningar för förskolan.

➤ Barnen i förskoleklass ha utvecklat en grund för att påbörja läsning och skrivning enligt diagnosverktyget Nya språket lyfter. Bedömningen av när barnen är läs- och skrivförberedda ska kvalitetssäkras och ingår som en del i nämndens uppdrag om en läsa-skriva-räkna garanti för 2012.

➤ Eleverna ska nå målen i samtliga delprov i de nationella proven för skolår 3 i svenska/svenska som andraspråk och matematik. Elevernas resultat låg över riksgenomsnittet i samtliga delprov i svenska och matematik. Över 90 procent i årskurs 3 klarade delproven i svenska. Över 85 procent i årskurs 3 klarade delproven i matematik. I ämnet svenska som andraspråk låg Uppsalas resultat över riksgenomsnittet för de flesta delproven. Mellan 73 procent och 83 procent av eleverna klarade de olika delproven.

Nämnden beslutade under våren att anta en resursfördelning som innehåller en satsning på fritidshemmen. Syftet är att stödja fritidshemmens pedagogiska uppdrag och stimulera till samverkan med skolan enligt den nya skollagen. I fritidshemmen uppger 96 procent av eleverna att de får hjälp om de behöver det. 80 procent anser att aktiviteterna på fritidshemmet gör dem så nyfikna att de vill lära sig mer.

- Eleverna ska nå målen i samtliga delprov i de nationella proven för skolår 5 i svenska/svenska som andraspråk, engelska och matematik.

I årskurs fem i de kommunala skolorna sjönk andelen elever som klarar samtliga delprov i svenska med 6 procentenheter till 75 procent och i engelska med 3 procentenheter till 83 procent, jämfört med föregående år. I matematik är resultaten oförändrat, 81 procent klarar samtliga delprov. 2011 var de nationella proven i årskurs fem frivilliga i riket eftersom de ska ersättas av betyg i årskurs sex nästa år.

- = Meritmedelvärdet ska öka i årskurs 9.

Meritmedelvärdet för kommunala och fristående skolor sammantaget är oförändrat 217 poäng.⁷

De kommunala skolorna resultat sjunker och de fristående skolornas ökar. De kommunala skolornas resultat sjunker med 3 poäng till 210. Resultat har sjunkit den senaste femårsperioden samtidigt som det ökat något för kommunala skolor i riket och resultaten ligger nu på samma nivå. De fristående skolorna i Uppsala har under femårsperioden ökat sitt meritmedelvärde mer än i riket och ligger nu 10 poäng över.

Av Uppsalas samtliga 26 skolor med årskurs 9 nådde 17 skolor över riksgenomsnittet.

⁷ Meritvärdet utgörs av summan av betygsvärdena för de 16 bästa betygen i elevens slutbetyg. Godkänd motsvarar värde 10, Väl godkänd värde 15 och Mycket väl godkänd värde 20. Maximalt kan eleven få 320 poäng i meritvärde.

Nyfikenhet och lusten att lära är en viktig utgångspunkt för goda betygsresultat. I årskurs fem anser 71 procent av eleverna att skolarbetet gör dem så nyfikna att de får lust att lära sig mer, i årskurs åtta är det bara 45 procent som svarar positivt på det påståendet.

Eleverna behöver stöd och hjälp för att kunna nå goda resultat. I årskurs fem upplever 92 procent av eleverna att lärarna hjälper dem med skolarbetet när de behöver det och i årskurs åtta är det 85 procent som instämmer i det påståendet.

✦ Eleverna i årskurs 9 ska nå godkänt i samtliga ämnen

Fler elever fick godkänt i samtliga ämnen. Av alla elever fick 80 procent betyget godkänt i samtliga ämnen. Årets ökning är 2 procentenheter. De kommunala skolorna ökar 1 procentenhet till 78 procent. Resultatet är dock oförändrat över en femårsperiod. De fristående skolorna ökar stadigt under samma period sin andel med godkänt i alla ämnen.

Av samtliga 26 skolor med årskurs 9 uppnådde 15 skolor minst riksgenomsnittet på 77 procent elever med godkänt i samtliga ämnen.

Höga förväntningar på elevernas resultat är en framgångsfaktor. Över 90 procent i årskurs fem uppger att lärarna förväntar sig att de ska nå målen, det är färre i årskurs åtta. En förutsättning för att eleverna ska kunna leva upp till förväntningarna är att de är tydliga. Över 90 procent i årskurs fem uppger att de vet vad som krävs för att nå målen i de olika ämnena, det är betydligt färre i årskurs åtta.

➤ Eleverna ska uppnå behörighet till ett nationellt program i gymnasieskolan.

Reglerna för behörighet till gymnasiet förändrades enligt den nya skollagen från och med hösten 2011, därför kan resultaten inte jämföras mellan åren. Förändringen är att det nu krävs godkänt i åtta ämnen för yrkesprogram och tolv för högskoleförberedande program. Andelen behöriga till yrkesprogram är 90 procent, till estetiskt program 89 procent, till ekonomi, humanistiska och samhällsvetenskapliga program 88 procent samt till naturvetenskapliga och tekniska program 85 procent. Föregående år krävdes godkänt i tre ämnen för att bli behörig, 91 procent uppnådde kraven 2010. Resultaten i Uppsala är för samtliga program högre än för riket.

Ingen elev ska löpa risk att få ofullständiga betyg. Elever och föräldrar ska informeras och eleven ska ges stöd och hjälp på ett tidigt stadium.

Över 90 procent i årskurs fem uppger att får veta hur det går för dem i skolarbetet, det är 11 procentenheter färre i årskurs åtta.

Särskilda insatser för att nå gymnasiebehörighet

Nämnden riktade 2011 särskild ersättning för att stärka elevernas möjligheter att nå behörighet till gymnasieskolan utifrån de nya skärpta kunskapskraven i skollagen. En satsning på kort sikt har varit att under två perioder på hösten erbjuda kvällsskola med ämnesundervisning för elever i årskurs åtta och nio som riskerar att inte nå behörighet. En delrapport (BUN-2011-0286)⁸ visar att elevernas och lärarnas upplevelse av kvällsskolan är mycket god. Eleverna får upptäcka andra sätt att lära sig ämnen i nya sammanhang och lärarna ges tillfälle att prova sitt pedagogiska nytänkande i mötet med nya elevgrupper. Nämndens satsningar på längre sikt är uppdrag om att ge yngre elever

⁸ Kunskapsutvecklingen i Uppsalas grundskolor 2011 (BUN-2011-0286)

skriftliga omdömen i samtliga ämnen, att öka tillgången till studiehandledning för nyanlända elever samt en samordning av elevhälsan och en kartläggning av elevers orsaker till ofullständiga betyg.

I kartläggningen⁹ av icke godkända elever framgår att skolorna upptäcker för sent att eleverna inte kommer att nå målen och därmed sätts särskilt stöd in för sent.

I rapporten¹⁰ om mottagande av nyanlända elever föreslås en förändring av nuvarande organisation. Bland annat föreslås att elevernas tid i förberedelseklass ska minska, att de ska ha individuella åtgärdsprogram och att det är viktigt att nyanlända elever ges rätt till undervisning på samma villkor som andra elever.

I en redovisning¹¹ av elever med dyslexi, språkliga svårigheter och dyskalkyli framkommer att språkstörningar diagnostiseras oftast under förskoleåren, men uppföljande bedömning med träningsförslag då eleven börjat skolan görs mycket sällan. Uppdraget om att kartlägga elevhälsoorganisationen och dess kompetenser pågår.

- Alla elever i grundsärklass ska ha skriftlig dokumentation som visar elevens måluppfyllelse i förhållande till grundsärskolans kursplan för årskurs 5 respektive årskurs 9

Alla elever i grundsärklass har åtgärdsprogram. Resultatet av elevenkäten¹² visar att betydligt färre elever i sarskolan vet vad som krävs för att nå målen jämfört med eleverna i grundskolan.

- Alla elever i träningsklass ska ha skriftlig dokumentation som visar elevens måluppfyllelse i förhållande till träningskolans kursplan för årskurs 9.

Målet har inte följts upp. Krav på dokumentation i form av individuella åtgärdsprogram inför ansökan om tilläggsbelopp infördes hösten 2010.

- † Barn och ungdomar vid fritidsklubbar och fritidsgårdar ska uppleva att de har goda möjligheter att utveckla sina intressen.

Vid fritidsklubbarna instämmer 85 procent av barnen i påståendet ” På min fritidsklubb får jag möjlighet att utveckla mina intressen”.

På fritidsgårdarna har barnens svar stadigt blivit mer positiva på frågor om de får utveckla sina intressen. 2008 var resultatet 4,13 på en femgradig skala och i år är resultatet 4,41.

⁹ Sammanställning resultat av kartläggning av elever som ej uppnått målen (PP-presentation) (BUN-2011-0286)

¹⁰ Mottagande av nyanlända elever i grundskolan i Uppsala kommun. (BUN-2011-0286)

¹¹ Elever med dyslexi, språkliga svårigheter och dyskalkyli i Uppsala kommun (BUN-2011-0286)

¹² Svarsfrekvensen var endast 32 procent.

Trygghet

Kommunfullmäktiges uppdrag

Att tillse att samtliga skolor infört och aktivt arbetar med likabehandlingsplaner och antimobbningstrategier baserade på vetenskaplig grund och anpassade till svenska förhållanden. Uppmärksamhet måste även läggas vid kränkning som förekommer utanför skolan t.ex. via Internet och telefon.

Arbetet med uppdraget pågår

Se effektmål nedan.

Kommunfullmäktiges inriktningsmål

Förskolan och skolan ska präglas av trygghet. Vi har nolltolerans mot diskriminering, trakasserier, mobbning, kränkande behandling och våld.

Målet är på väg att uppnås

Se effektmål nedan.

Barn- och ungdomsnämndens effektmål

- Vid kännedom om kränkning ska förskolan, skolan och fritidsverksamheterna agera och utreda händelsen samt utvärdera åtgärderna. Rapportering sker kontinuerligt till huvudmannen.

Två tredjedelar av de pedagogiska verksamheterna beskriver sitt arbete mot kränkningar på ett systematiskt sätt. En majoritet av verksamheterna har således tydliga strukturer för hur man agerar när kränkningar uppstår men det finns också delar som kan utvecklas, bland annat i fråga om dokumentation av förskolans eller skolans åtgärder när kränkningar har uppstått.

Det finns ännu inget fungerande system för rapportering mellan skolor och styrelse av incidenter om kränkande behandling, trakasserier, mobbning eller våld.

- = På samtliga förskolor ska föräldrarna i föräldraenkäten instämma i att de känner sig trygga som föräldrar när deras barn är i förskolan.

97 procent av föräldrarna svarar att de känner sig trygga när deras barn är på förskolan. Resultaten var snarlika i de tidigare undersökningarna. 84 procent av föräldrarna anser att personalen tar hänsyn till barnens åsikter.

- = Barnen i förskolan ska känna sig trygga

81 procent av fyra- och femåringarna i förskolan svarar att de mår bra när de är på sin förskola. Det är färre pojkar än flickor som svarar att de mår bra när de är på sin förskola. 85 procent tycker att de får hjälp av en vuxen om de behöver det och 74 procent anser att personalen lyssnar på dem. Färre pojkar än flickor svarar positivt på dessa frågor. De två sista frågorna fanns även med i barnenkäten till femåringar 2009 och 2010 och resultaten på kommunnivå är desamma för alla tre åren.¹³

59 procent av fyra- och femåringarna i förskolan tycker att deras förskola är en miljö där barn inte kan göra elaka saker mot varandra utan att vuxna säger till och 88 procent att vuxna inte kan göra

¹³ Tidigare barnenkäter riktades endast till 5-åringarna. Svarefrekvensen var 2010 70 procent.

elaka saker mot barn utan att någon annan vuxen säger till. Fler pojkar svarar att vuxna kan göra elaka saker utan att vuxna säger till.

- Barnen i förskolan ska vid behov ges möjlighet till en lugn miljö.
47 procent av fyra- och femåringarna i förskolan svarar att de kan leka i lugn och ro, vilket är en liten sänkning jämfört med föregående års enkätresultat.

➤ Eleverna ska känna sig trygga i skolan.
96 procent av eleverna i årskurs fem och 91 procent av eleverna i årskurs åtta svarar att de känner sig trygga i skolan. 68 procent av eleverna i årskurs fem anger att deras skola är en miljö där elever inte kan göra elaka saker mot varandra utan att de vuxna gör något åt det och 77 procent hävdar att lärare inte kan göra elaka saker mot elever utan att någon annan vuxen griper in. I årskurs åtta anser 50 procent respektive 63 procent samma sak. Det finns således märkbara skillnader mellan svaren i årskurs fem och åtta, där bilden av skolmiljön är väsentligt mer positiv för årskurs fem än för årskurs åtta.

95 procent av barnen i fritidshem och i fritidsklubbar mår bra när de är i sin verksamhet. I fritidshem och fritidsklubbar anser i genomsnitt 76 procent att barn inte kan göra elaka saker mot varandra utan att de vuxna gör något åt det och 86 procent att vuxna inte kan göra elaka saker utan att någon annan vuxen griper in.

➤ Eleverna ska få den studiero de behöver när de arbetar på lektionerna.
I årskurs fem är det 85 procent av eleverna som svarar att de kan arbeta i lugn och ro i skolan medan det endast är 66 procent av eleverna i årskurs åtta som svarar samma sak.

⊕ Ingen elev ska bli utsatt för diskriminering, trakasserier, kränkande behandling, mobbning eller våld.

Två tredjedelar av de enhetsansvariga beskriver i verksamhetsredogörelserna sitt arbete med att upptäcka kränkningar på ett delvis eller övervägande systematiskt sätt. Och de beskriver arbetet med att kartlägga och åtgärda platser och situationer som innebär risker för att kränkningar ska uppstå. I två tredjedelar av verksamhetsredogörelserna beskriver enhetsansvariga personalens aktiva medverkan i värdegrundsarbetet på ett tydligt sätt. I hälften av verksamhetsredogörelserna beskrivs det förebyggande och främjande arbetet på ett systematiskt sätt.

Det aktiva arbete mot trakasserier och kränkningar som sker i verksamheterna ska ge avtryck på barns och elevers upplevelser. I årskurs fem svarar 84 procent av eleverna att det märks att alla är lika mycket värda i deras skola och 71 procent av eleverna i årskurs åtta svarar så och på fritidshem och fritidsklubbar är andelen positiva svar i genomsnitt 91 procent.

Positiv utveckling enligt undersökningen Liv och hälsa ung 2011

Enligt mätningen Liv och hälsa ung 2011 upplever var tionde elev i årskurs sju och nio att det förekommer hot och kränkningar i skolmiljön. Det är betydligt färre elever som svarar negativt i årets mätning jämfört med mätningarna 2009 och tidigare.

Andelen elever i årskurs sju och nio som instämmer i att deras skola är en miljö där man kan känna sig rädd eller hotad har sjunkit med en fjärdedel sedan föregående mätning och ligger nu på 13 procent. Vid samtliga tidigare mätningar låg andelen stabilt på den högre nivån. Färre elever svarar att de någon gång känt obehag på grund av rädsla för att råka i bråk under skoldagen jämfört

med föregående mätning och ligger nu på 17 procent mot 20 procent 2009, men bara 16 procent 2005.

Andelen elever som svarar att de någon gång under terminen blivit slagna, sparkade eller utsatta för annat våld i skolan sjönk nästan en tredjedel mellan 2009 och 2011 och ligger nu på 12 procent. Andel elever som själva uppger att de slagit, sparkat eller utsatt någon annan för våld i skolan minskade en tredjedel till 11 procent.

Andelen eleverna som svarar att de blivit retade på allvar av skolkamrater en eller flera gånger den här terminen, har nästan halverats och ligger nu på 10 procent. Andelen som svarar att de retat andra på allvar någon gång under terminen har halverats till 7 procent. Minskningen har varit stadig sedan 2005. 14 procent svarar att de blivit kränkta eller illa behandlade av någon vuxen på skolan någon gång under terminen, vilket är en minskning med ca 4 procentenheter sedan 2005.

Kränkningar som förekommer utanför skolan är ovanliga enligt undersökningen, knappt 2 procent av de elever som svarat har blivit utsatta för kränkningar, hot eller trakasserier via mobil eller SMS flera gånger. Siffran är oförändrad sedan förra undersökningen 2009. 93 procent svarar att de inte alls blivit utsatta för sådana kränkningar vilket är en liten minskning sedan 2009.

➤ Vid fritidsklubbar och fritidsgårdar ska det finnas likabehandlingsplaner. Under 2012 kommer en uppföljning att göras av fritidsklubbarnas och fritidsgårdarnas arbete med likabehandlingsplaner.

✦ Barn och ungdomar vid fritidsgårdar, fritidsklubbar och i musikskolor ska uppleva att de känner sig trygga i verksamheten.

På fritidsgårdarna har barnens svar i de årliga mätningarna sedan 2008 stadigt blivit mer positiva på frågor om trygghet.

Fritidsgårdsenkäten maxvärde 5	2008	2009	2010	2011
Trygghetsindex	3,80	3,90	3,98	4,01

I fritidshem och fritidsklubbar anser i genomsnitt 76 procent att barn inte kan göra elaka saker mot varandra utan att de vuxna gör något åt det och 86 procent att vuxna inte kan göra elaka saker utan att någon annan vuxen griper in.

I fritidshem och fritidsklubbar anser i genomsnitt 76 procent att barn inte kan göra elaka saker mot varandra utan att de vuxna gör något åt det och 86 procent att vuxna inte kan göra elaka saker utan att någon annan vuxen griper in.

Brukarenkäten till musikskolorna hade för låg svarsfrekvens för att ge tillförlitliga resultat.

➤ Föräldrar med barn på fritidsklubb ska uppleva sig ha stort förtroende för verksamhetens kvalitet.

Resultat saknas.

➤ De som vänder sig till myndighetsenheten ska uppleva trygghet och kontinuitet i kontakten.

Enligt mätning 2010 upplever 89 procent av de sökande trygghet och kontinuitet vid kontakt med myndighetsenheten. Resultatet är en ökning med tre procentenheter sedan föregående undersökning. Nästa undersökning genomförs 2012

Viktiga händelser

Gnistan – entreprenörskap i lärande

Projektet Gnistan - Entreprenörskap i skolan i Uppsala är ett utbildningsprojekt för pedagoger och skolledare inom förskola, grundskola och gymnasium i entreprenöriellt lärande. Lärare och skolledare från förskola till gymnasium får lära sig hur man stimulerar elevernas utveckling genom entreprenöriella metoder. Femhundra lärare och skolledare har deltagit i utbildningsaktiviteter och tre välbesökta frukostseminarier på tema samverkan skola/arbetsliv har genomförts.

Flera viktiga händelser under avsnittet Likvärdiga villkor, bidrar till ökad måluppfyllelse av kunskapsmålen.

Inflytande och valfrihet

Kommunfullmäktiges uppdrag

- Att vid anbudsfordarande utforma underlag så att även små och medelstora företag kan vara med i anbudsgivningen.

Verkställt

En upphandling avseende förskoleverksamhet har slutförts under året och en har påbörjats. Båda upphandlingarna är utformade så att små företag har deltagit.

- Att fortlöpande utveckla system för kvalitetsutveckling och kvalitetssäkring.

Verkställt

Se effektmål nedan.

Kommunfullmäktiges inriktningsmål

- Kommunens e-tjänster ska fortlöpande utvecklas och erbjudas invånarna. Alla kommunala enheter ska eftersträva digitalisering av ärendehantering, information och blanketter samt elektroniska ansökningar.

Målet är uppnått

Se viktiga händelser.

- Alla möjligheter att använda öppna källkoder ska tas tillvara

Målet uppnås inte

Målet kan inte implementeras på de IT-system nämnden ansvarar för, eftersom inga system med öppen källkod finns att tillgå inom de skoladministrativa systemen.

- Serviceutbudet skall kvalitetssäkras.

Målet är på väg att uppnås

Se effektmål nedan.

- Invånarna erbjuds en hög servicegrad genom tydliga processer i och mellan verksamheterna.

Målet uppnås inte

För att underlätta processen vid förskoleetableringar och därmed öka servicegraden inom barnomsorg kräver samarbete mellan berörda nämnder och kontor.

- För att öka kreativiteten, kvaliteten och effektiviteten skall all kommunal verksamhet, där så är möjligt, konkurrensutsättas.

Målet är på väg att uppnås

Nämnden har reviderat sin konkurrensplan med tillhörande handlingsplan för 2011. Nämnden har ökat öppenheten genom tydlighet om vad som ska konkurrensutsättas och när det ska ske

Barn- och ungdomsnämndens effektmål

- Utveckla ett sammanhängande kvalitets- och utvecklingssystem för styrning, utveckling och uppföljning på alla nivåer.

Ett system för uppföljning av de pedagogiska verksamheterna har utvecklats och används för nämndens uppföljningar på utbildningsområdet. Genom kvalitets- och utvecklingssystemet har nämnden tillgång till jämförelser mellan olika verksamheter och resultaten används för att få en tydligare bild av de pedagogiska verksamheternas måluppfyllelse.

Kvalitets- och utvecklingssystemet och inkluderar olika nivåer i verksamheten och synliggör huruvida arbetet i Uppsalas förskolor och skolor bedrivs kontinuerligt och processinriktat. Systemet är ett verktyg för utvecklingsarbete och ett sätt för nämnden att styra verksamheterna mot en ökad kvalitet och måluppfyllelse. Systemet implementerades 2011 och utvecklas vidare.

2011 års resultat visar att majoriteten av förskolorna och skolorna arbetar delvis eller till övervägande del systematiskt med uppföljning och utvärdering av enhetens samlade resultat. Det finns ansvarsfördelning och rutiner för uppföljning och utvärdering och resultaten används till viss del för fortsatt utveckling. Arbetet med att analysera resultaten från egna uppföljningar är mindre systematiskt.

De kommunala förskolorna använde för andra året i sitt systematiska kvalitetsarbetet ett verktyg för självvärdering enligt Qualis. Ett av syftena är att öka delaktigheten i kvalitetsprocessen så att alla medarbetare i högre grad kan ta ansvar för den egna förskolans utveckling.¹⁴

- På samtliga förskolor ska föräldrarna i föräldraenkäten instämma i att de känner till vad deras barns förskola vill med sin verksamhet.

87 procent av föräldrarna instämmer i att de vet vad deras barns förskola vill med sin verksamhet.

- Elevernas delaktighet i skolornas likabehandlingsarbete ska säkerställas.

I årskurs fem anser 65 procent av eleverna att de får vara med i arbetet med likabehandlingsplanen mot 45 procent av eleverna i årskurs åtta och på fritidshemmen 59 procent.

- † Barn och ungdomar vid fritidsgårdar, fritidsklubbar och musikskolor ska uppleva inflytande och delaktighet.

85 procent av barnen som svarade på fritidsklubbsenkäten uppger att de får vara med och bestämma vad man ska göra på fritidsklubben. På fritidsgårdarna har barnens svar i de årliga mätningarna sedan 2008 stadigt blivit mer positiva på frågor om delaktighet. Barn och ungdomars upplevda delaktighet på musikskolorna har mätts, men eftersom enkäten hade för låg svarsfrekvens följs detta upp på nytt under 2012.

Fritidsgårdsenkäten maxvärde 5	2008	2009	2010	2011
Delaktighetsindex	4,19	4,33	4,37	4,40

- = Att inom fysisk samhällsplanering bevaka barn- och ungdomsperspektivet i syfte att åstadkomma ett hållbart samhälle.

I samtliga remitterade större planer som rör bostäder, skolor och förskolor kontrolleras om barn- och ungdomsperspektivet är tillgodosett. Synpunkter angående hur området kan fungera som livsmiljö för både barn och ungdomar i alla åldrar förs fram liksom synpunkter på att detta perspektiv på ett tydligare sätt bör synas i planbeskrivningar.

¹⁴ Förskola - Ledningens kvalitetsrapport 2011

Viktiga händelser

Barn- och ungdomsnämnden har kontaktpolitiker med externa organisationer och dialogforum med ungdomar. Kontaktpolitikerns uppdrag är att med kontinuerlig kontakt med berörd organisation få information om verksamheten och organisationens sätt att utföra eventuell överenskommelse med nämnden, samt att få behov och idéer till verksamhetsutveckling belysta.

Dialogforum med unga ska bidra till att öka ungas inflytande och delaktighet i samhället.

Mötesplatsen

Föreningen Barnombudsmannen i Uppsala arrangerar Mötesplatsen. Mötesplatsen är ett dialogforum mellan ungdomar, förtroendevalda och tjänstemän från kommunens nämnder, styrelser och kontor.

Dialogforum med unga med funktionsnedsättning

Föreningen Fyrisgården svarar för dialogforum där ungdomar med funktionsnedsättning delger nämnden sina synpunkter på uppväxtvillkor, sin framtid och sina förslag till förändringar. Vid dialogmötena deltar även förtroendevalda från andra nämnder och tjänstemän från andra kontor.

Elevforum

Ett möte med representanter från grundskolornas elevråd och med Samarbetsorganisationen Uppsalas Elevråd i för elever aktuella frågor. Elevforum genomförs av Samarbetsorganisationen Uppsalas Elevråd i samverkan med nämnden.

Hur är läget

I samverkan med Barnombudsmannen i Uppsala genomför nämnden ett antal klassbesök i ett urval grundskolor för att få elevers synpunkter på skolarbetet och på i Uppsala kommun aktuella ungdomsfrågor.

Yttre dialoger med borgardialoger

Skolans uppdrag, resultat och framgångsfaktorer var temat vid en medborgardialog tillsammans med utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden (UAN) och en representant från Sveriges Kommuner och Landsting som presenterade en nationell jämförelse av grund- och gymnasieskolans resultat samt framgångsfaktorer.

Barnfattigdom och dess konsekvenser för barn och ungdomar var temat vid en tillsammans med socialnämnden för barn och unga (SBN) samt UAN och företrädare för ideella organisationer.

Inom stadsdelsutvecklingsarbetet har BUN i samverkan med SBN och UAN genomfört medborgardialoger på Gottsundadagarna, Stenhagens Dag och Sävjadagen.

Nämndhandlingar tillgängliga på kommunens hemsida

Nämnden har från och med augusti 2011 lagt handlingar till respektive nämndsammanträde på hemsidan för att förbättra medborgarens möjlighet till insyn.

Utvecklade möjligheter till väl underbyggda val

En utveckling av e-tjänster och digitalisering av information och blanketter ökar tillgängligheten vilket möjliggör ett ökat inflytande och valfrihet. Skolvalet för 2011 genomfördes för första gången helt och hållet i webbtjänsten eBarnUngdom och i samband med detta genomfördes ett test av tjänstens användarvänlighet. De testande föräldrarna hade inga problem att genomföra en skolansökan via systemet och de var nöjda med den tid det tog att göra en ansökan. Men de flesta föräldrar uppgav att de kände stor osäkerhet när de använde webbtjänsten och att systemet var svårt att använda. Ett utvecklingsarbete pågår och en brukarundersökning kommer att göras 2012. Webbtjänsten har förbättrats genom att jämförelser kan göras av skolornas resultat för fler elevenkätfrågor och genom möjligheten att logga in med e-legitimation.

Siebel

Myndighetsenheten inför ett nytt datasystem för myndighetshandläggning, Siebel. Systemet innebär bland annat att brukaren själv kan följa sitt ärende. Vårdgivarna kan även använda systemet för sin dokumentation.

Intressemässan

Nämnde deltog med ett dialogforum på Intressemässan, som visar goda exempel på ungas egna engagemang och verksamheter.

Ungdomens hus

En utvärdering av ungdomens hus verksamhet har genomförts i syfte att säkra att den uppfyller ungdomars behov.¹⁵ Utvärderingen visade att verksamheten uppfyllde sitt syfte och avtalet förlängdes.

Likvärdiga villkor

Kommunfullmäktiges uppdrag

- Samtliga nämnder ska inom sitt ansvarsområde förbättra handikappanpassningen för personer med funktionsnedsättningar i den offentliga miljön i enlighet med riksdagens inriktningsbeslut, varvid enkelt avhjälpna hinder prioriteras.

Uppdraget ligger inte inom nämndens ansvarsområde.

Kommunfullmäktiges inriktningsmål

- Nämnderna ska i aktiv samverkan inom och utom kommunen bryta människors utanförskap. Frivilligsektorn och näringslivet är viktiga parter i arbetet att bryta utanförskapet.

Målet är uppnått

Se viktiga händelser nedan.

---

¹⁵ Utvärdering av Ungdomens hus (BUN-2011-0340)

- Planeringen av lokaler för den pedagogiska verksamheten ska ske långsiktigt och på ett sådant sätt att full behovstäckning uppnås och så att lokalöverskott inte uppstår. Kostnadseffektiva lösningar med flexibla användningsområden ska eftersträvas.

Målet uppnås för den del som nämnden ansvarar för.

Se effektmål nedan.

Att tillse att alla elever ges likvärdiga villkor för att nå resultatmålen

Målet är på väg att uppnås

Grundbeloppet ska täcka stödinsatser för barns och elevers olika behov. För de som har ett mer omfattande behov av stöd utgår ett tilläggsbelopp efter systematisk prövning. Detta infördes 2010 och följs upp 2012.

En strukturersättning utgår också till förskolor och skolor för att skapa förutsättningar för att alla elever ska kunna uppnå målen och därmed motverka den socioekonomiska bakgrundens betydelse för elevernas resultat. Till skolor där elever i årskurserna F-2 har ett högt socioekonomiskt index ger nämnden en ytterligare ersättning på cirka fem miljoner kronor.

En uppföljning av resursfördelningen har genomförts för de pedagogiska verksamheterna under året. Frågorna som ställts får ses som ett steg i att klargöra hur resurser från nämnden används och vilken effekt dessa resurser ger.

De resurser som riktats användes till stor del till olika gruppinsatser enligt enhetsansvarigas verksamhetsredogörelser. Till förskolor, fritidshem och fritidsgårdar ställdes frågan vilket syfte de olika insatserna hade. De svar som lämnats pekade mot att varje insats förväntades uppfylla en mängd olika syften.

För skolverksamheterna fick istället enhetsansvarig beskriva i vilken mån de förväntade att insatserna betyder att fler elever når målen. Det övergripande resultatet pekade i detta fall på att insatserna inte bedömdes att i full utsträckning leda till måluppfyllelse för eleverna.

Barn- och ungdomsnämndens effektmål

- Uppföljningar av elevers kunskapsresultat i skolan ska systematiskt användas som grund för att fånga upp stödbehov.

Olika elevgrupper lyckas olika väl i skolan. Barn till högutbildade föräldrar lyckas bättre än barn till lågutbildade, ett mönster som kan ses redan i årskurs tre. SALSAs värdet är en statistisk modell som jämför kommuners och skolors betygsresultat efter att viss hänsyn tagits till elevsammansättningen. Föräldrars utbildningsnivå är den faktor som har starkast samband med elevernas resultat. SALSAs är inte ett mått på vad skolor ska förväntas prestera utan är ett mått som kan användas vid analysen av skolornas resultat. I nio av 26 grundskolor har eleverna 2011 ett meritmedelvärde som ligger över det förväntade värdet och i tio skolor är andelen elever som får betyget godkänt i samtliga ämnen högre än det förväntade SALSAs värdet.

De senaste fem åren har andelen elever med lågutbildade föräldrar och som fått betyget godkänt i samtliga ämnen minskat, medan andelen elever med föräldrar som har gymnasieutbildning och som fått betyget godkänt i alla ämnen ökat. För elever med högutbildade föräldrar är resultatet oförändrat.

Under samma period har både pojkar och flickor med utländsk bakgrund fått försämrade betygsresultat med i genomsnitt tio meritpoäng, samtidigt som betygsresultatet för hela gruppen pojkar har ökat och betygsresultatet för hela gruppen flickor är oförändrat.

Det är viktigt att resultaten inte medför att lärarnas förväntningar på elever med utländsk bakgrund eller elever med lågutbildade föräldrar sänks. Resultatbilden för elever med utländsk bakgrund behöver nyanseras eftersom det finns stora skillnader inom gruppen. Elever med utländsk bakgrund är en heterogen grupp vad gäller ursprungsland, språk och föräldrarnas utbildningsnivå. Det är i huvudsak elever som invandrat efter skolstart som har sämre betyg.

- De kommunala fritidsgårdarna ska samverka med den ideella sektorn för ett brett fritids-och kulturutbud.

Fritidsgårdarnas samverkar med den ideella sektorn kommer att följas upp från och med 2012.

- Utbudet av fritidsaktiviteter ska förläggas till tider då unga har mest disponibel tid.

Andelen fritidsaktiviteter som är förlagda till helgtider har minskat med fem procentenheter sedan 2008.

Andel helgöppet på fritidsgårdar	2008	2009	2010	2011
	33%	30%	29%	28%

- = Familjer med barn och ungdomar med funktionsnedsättning som ansöker om insatser ska vara nöjda med myndighetsenhetens bemötande och servicenivå.

70 procent av de sökande var nöjda med myndighetsenhetens bemötande och deras servicenivå. Resultatet är oförändrat generellt men man kan se att gruppen nytillkomna brukare i högre grad uppger att de var mer nöjda med bemötande och utredningens kvalitet. Resultaten är från 2010 och nästa mätning sker 2012.

- KF: Planeringen av lokaler för den pedagogiska verksamheten ska ske långsiktigt och på ett sådant sätt att full behovstäckning uppnås och så att lokalöverskott inte uppstår. Kostnadseffektiva lösningar med flexibla användningsområden ska eftersträvas.

Barn- och ungdomsnämnden, som ansvarar för behovsbedömningen av förskole- och elevplatser, beslutade 2011-04-28 att anmäla beräknat behov av platser till fastighetsnämnden, som ansvarar för förverkligandet av platser för kommunens egen produktion.

Förskolan beräknas behöva 500 nya platser 2012 samt därefter ytterligare 400 per år. Grundskolan beräknas behöva ha beredskap för att ta emot 2 000 fler elever till och med 2014 samt ytterligare 4 500 till och med år 2020. Beredskap ska finnas för att kunna tillgodose såväl ett större som ett mindre behov.

Viktiga händelser

Samverkan och mötesplatser i stadsdelar

En fortsatt satsning görs på Stenhagens bildnings- och kulturcentrum och en planering för start av Sävja kulturcentrum har påbörjats i samverkan med kulturnämnden och med socialnämnden för barn och unga.. En aktiv samverkan mellan kommunala verksamheter och föreningar ska bidra till

ett aktivitetsutbud utifrån medborgarnas behov och intressen samt bidra till lokal identitet och positiv utveckling. Områdesledare stödjer lokalt ideellt arbete och samverkan sker mellan kommunala verksamheter och ideella sektorn.

Mötesplatser som Stenhagens bildnings- och kulturcentrum, föreningshuset Kontakten och Treklängen i Gottsunda ger stöd till ungas utveckling och lärande med bland annat läxcoacher, kulturutövning, samhällsinformation och start av ungdomsföreningar.

En positiv utveckling i Gottsunda

Nämnden bidrar inom sina verksamhetsområden till en positiv utveckling i Gottsunda. Gottsunda familjecentral, två av kommunens öppna förskolor samt socialtjänstens Råd och stöd och landstingets mödra- och barnavårdscentral arbetar familjecentrerat i samverkan för familjer med barn 0-5 år. Kristallens öppna förskola är en del av familjecentralen och är öppen för kvinnor som är hemma med barn 0-5 år. På Kristallen kan mammor studera svenska för invandrare i samarbete med vuxenutbildningen Linné. I nära anslutning till Kristallens öppna förskola finns Treklängens öppna förskola som är en verksamhet för mammor och pappor med barn i åldern 0-5 år. Familjecentralen ingår i Mötesplats Treklängen som är ett socialt, kulturellt och pedagogiskt centrum i Gottsunda.

I Gottsundaskolan har elevernas meritmedelvärde i årskurs 9 ökat 2011. Gottsundaskolans resultat är högre än det sammantagna resultatet för både kommunala och fristående skolor i Uppsala. Även Valsätraskolans elever har ett högre resultat än föregående år. I stadsdelsskolorna varierar meritmedelvärdet år från år vilket kan tolkas som en relativt stor in- och utflyttning.

Skolorna i Gottsunda erhåller en hög strukturersättning. Det är inga större skillnader i föräldrarnas utbildningsbakgrund i stadsdelarna och i kommunen totalt. Gottsundaskolan har en hög andel högutbildade föräldrar samtidigt som andelen lågutbildade är fler än genomsnittet för Uppsala. De har däremot betydligt färre elever med svensk bakgrund.

Socioekonomisk analys av stadsdel

Kommunen ingår sedan hösten 2010 i WHO-nätverket Healthy Cities. Inom ramen för nätverket pågår ett arbete gällande socioekonomiska analyser med utgångspunkt i bostadsområden, för Uppsalas del är det Sävja. Syfte med projektet är att beskriva utanförskapets kostnader på stadsdelsnivå, analysera och förstå mekanismer som bidrar till utanförskap, få kunskaper om hur ett socialt investeringsperspektiv och en helhetssyn kan bidra till klok resurshushållning samt fånga vilka socioekonomiska vinster som kan vara möjliga att göra. Detta skall bidra till ett bättre beslutsunderlag för att hantera frågor kring styrsystem, organisation och struktur.

Verksamhet för finsktalande

I nämndens uppdrag om insatser inom Uppsala kommun som finskt förvaltningsområde har stöd givits till kulturprojekt för barn och ungdomar i form av teater, träffpunktsverksamhet på fritiden, musikprojekt och språkstödande insatser.

En avdelning för finsktalande barn finns på Brune förskola.

Nya fritidsklubbar

Barn och ungdomsnämnden arbetar med att ge unga möjlighet till en aktiv fritid. Fritidsklubbar har startats i Storvreta och Järlåsa.

Nya idrottsskolor och idrottsprojekt

Idrottsskolor har startats i Sävja, Vänge och Järlåsa. För uppdraget svarar Upplands Idrottsförbund. Idrottsskolorna syftar till att stimulera rörelse, motion och fritidsintressen hos skolbarn i åk 4-6 och till att förmedla kontakt med lokala idrottsföreningar. Nämnden ger stöd till idrottsprojekt för tjejer i samverkan med IK Sirius och Salléns basket samt till musikprojektet Bring down the beat i Gottsunda i samverkan med Studieförbundet.

Myndighetsfunktion för barn och elever med omfattande behov av särskilt stöd

Myndighetsfunktionen har bildats som fattar beslut om tilläggsbelopp för barn och elever i förskola, grundskola och gymnasium.

Utökad tid i förskolan

Nämnden har beslutat att från och med 1 mars 2011 har barn vars föräldrar är arbetslösa eller föräldralediga rätt till 20 timmar förskoleverksamhet från tidigare 15 timmar per vecka.

Tillsynsansvar

Enligt plan har tillsyn genomförts på elva förskolor. Utöver dessa har nämnden beslutat om föreläggande avseende brister på två förskolor. En av förskolorna har förelagts vite. Uppföljning kommer att ske under 2012.

Egenkontroll

Ett uppföljningsverktyg för egenkontroll av förskolorna har tagits fram och använts, med syfte att bidra till en tydligare helhetsbild av förskolorna i Uppsala.

Barnomsorgsadministrationen överförd

Under året beslutade nämnden att den myndighetsfunktion som barnomsorgsadministrationen utövar i form av anvisning av platser inom förskoleverksamheten överförs från Styrelsen för teknik och service till barn- och ungdomsnämnden från och med 1 januari 2012.

Förskoleverksamhet på entreprenad

Två förskolor började under året drivas på entreprenad. Tallens förskolan drivs av C-företag och Boländernas förskola drivs av Styrelsen för vård och bildning.

Öppna förskolor

KFUM lade ner Hornets öppna förskola inför andra halvåret 2011. Drift av öppen förskola i Kungsängen på Muningsgatan har upphandlats och kommer att drivas på entreprenad.

SALSA

Målet att varje skola skulle uppnå minst sin skolas förväntade resultat enligt Skolverkets statistikdatabas SALSA, togs bort från och med 2011 års uppdragsplan. Målet är nu formulerat så att det ställs lika höga krav på resultat för samtliga skolor.

Läxhjälp och legorobotik

Läxhjälp via internet vidareutvecklas och arbete med legorobotik påbörjas.

Studie- och arbetsbefrämjande insatser

Nämnden har tecknat nytt avtal om studie- och arbetsbefrämjande insatser för unga vuxna med funktionsnedsättning, ohälsa eller i övrigt stora svårigheter att komma ut i studier eller i arbete.

SkolFam

SkolFam startar i Uppsala 2012. SkolFam är en satsning för att stärka familjehemsplacerade barns skolgång. Genom att öka förutsättningarna för barn och unga att nå målen minskar risken att de i vuxen ålder hamnar i arbetslöshet, missbruk och/eller kriminalitet.

Kvalitetssäkring av beslut om rätt till särskola

Nämnden har uppdragit åt Resurs & kunskap inom Vård & bildning att kvalitetssäkra kommunens beslut om rätt till särskola.

Mottagningsenhet för nyanlända barn och ungdomar

En mottagningsenhet för nyanlända barn och ungdomar 0-20 år har inrättats hos Centrum för introduktion i skola (CiS), med syfte att underlätta och påskynda skolstarten för dessa barn och ungdomar.

Hälsa och utveckling

Kommunfullmäktiges uppdrag

- Fortsätta det förebyggande alkohol- och drogarbetet i skolorna i samverkan med bland annat föräldrar, nykterhetsorganisationer och antidrogorganisationer.

Uppdraget är verkställt

Föräldrastödsmetoden Örebro preventionsprogram (ÖPP) används sedan 2006 i majoriteten av Uppsalas grundskolor. Programmet syftar till att påverka föräldrars förhållningssätt till ungdomars drickande och sprida information om hur man som förälder kan agera för att hindra tidig alkoholdebut och berusningsdrickande bland ungdomar. Under 2011 har metodmaterialet uppdaterats och ÖPP har byt namn till EFFEKT. I september genomfördes en två dagars utbildning i ÖPP. Totalt deltog tio personal från skolan. I undervisningen arbetar alla skolor med ANTD - undervisning (alkohol, narkotika, tobak, doping) utifrån mål i läroplan och kursplan.

Allt färre ungdomar dricker alkohol. 69 procent av eleverna i årskurs sju och nio svarar att de aldrig druckit alkohol jämfört med 60 procent år 2005. Andelen som någon gång provat någon typ av narkotika har ökat något från 5 procent 2005 till knappt 6 procent för 2011.

Kommunfullmäktiges inriktningsmål

Institutionsplaceringar ska fortsätta att minska bland barn och unga genom tidig upptäckt och förebyggande åtgärder för individer i behov av stöd.

Målet är på väg att uppnås

Se barn- och ungdomsnämndens uppdrag nedan.

Barn- och ungdomsnämndens effektmål

- + Barn och unga i behov av samhällets stöd i olika former ska få det snabbt, väl anpassat och på ett effektivt sätt.

I den senast undersökning anger 58 procent av sökande att de får en tydlig information om samhällets insatser till personer med funktionsnedsättning vid första kontakten med myndighetsenheten. Myndighetsenhetens rutiner för informationsutbud har förbättrats i jämförelse med undersökningen som gjordes 2006.

Myndighetsenheten för barn och ungdomar med funktionsnedsättning har medverkat vid upprättande av 26 genomförandeplaner i individärenden dessutom har skolan deltagit vid upprättande av 31 genomförandeplaner.

+ Fritidsgårdsverksamheten ska stimulera levnadsvanor som leder till god psykisk hälsa. Andelen barn och ungdomar i fritidsgårdsverksamhet som ser ljust på sin framtid har ökat stadigt den senaste fyraårsperioden till ett index på 4,5 av 5 för 2011. De besökande på fritidsgårdarna tycker också att möjligheten att utveckla det de är bra på är större än tidigare, vilket visas av ett index på 4,4 jämfört med 4,1 av 5 för 2008.

Fritidsgårdsenkäten maxvärde 5	2008	2009	2010	2011
Ser ljust på framtiden	4,31	4,37	4,43	4,45
På fritidsgården får de möjlighet att utveckla det de är bra på	4,12	4,24	4,30	4,41

Barn- och ungdomsnämndens uppdrag

- Fortsatt utveckling och samordning av insatser inom och mellan kommunen, landstinget och andra producenter. Utveckla gemensamma planeringsinstrument för samordnade tjänster. Under 2011 har samverkansavtal och "Gemensamma riktlinjer för arbetet med barn och ungdomar i behov av särskilt stöd" mellan Landstinget och kommunen omarbetats utifrån ny lagstiftning. Kommunens samverkanspartner är barn- och ungdomsnämnden, utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden samt socialnämnden för barn och unga. Utformningen har processats i presidietmöten för att tydliggöra parternas ansvar för barn och ungdomar i behov av särskilt stöd. Riktlinjerna betonar basnivåns, d.v.s. förskolans, skolans, barnhälsovårdens, betydelse för tidig samverkan samt tydliggör parternas respektive ansvar vid placeringar utom hemmet. Ett nytt avtal med tillhörande riktlinjer för perioden 2012-2014 ska beslutas i respektive nämnd/styrelse under första kvartalet 2012.

Viktiga händelser

Musikfestival

Barn- och ungdomsnämnden har en ambitiös satsning på ungdomars kulturutövning. Musikfestivalen Musik i Centrum är en ny festival för ungdomar. Arrangerar gör studieförbundet Sensus, Magma, Grand, Café Genomfarten, Vox Publicum och Ungdomens hus, med stöd från nämnden. Med festivalen visar arrangörerna på potentialen i Uppsalas unga musikliv.

Kulturellt centrum

Fritidsgården Hornet/Vox har utvecklats till ett kulturellt centrum för ungdomar. Vox som drivs av KFUK-KFUM är ett kreativt vardagsrum med uppdrag att stödja ungdomars kulturella uttryck. På Vox finns skapande aktiviteter som bild, konst, musik, textil, vintage, film och konstsalong.

Kulturfestival

Ung Kultur Möts är en årligt återkommande kulturfestival för ungdomar 13 till 20 år. Vad som är kultur bestäms av de som deltar på festivalen. Det är en möjlighet för alla att få visa upp sig och sin konst: film, konst, musik, dans, konsthantverk, poesi, kläddesign, foto med mera.

Kulturernas Karneval

Kulturernas Karneval får stöd för karnevalens barn- och ungdomsprogram med mångkulturell inriktning.

Föräldravägledning på förskolor fortsätter (TripleP)

Nämnden har utifrån projektet TripleP tecknat avtal med styrelsen för Vård & bildning och Uppsala universitet om fortsatt arbete med att erbjuda föräldrar till barn i förskoleåldern vägledning i sitt föräldraskap samt att genomföra longitudinell studie avseende samband mellan tidiga insatser och skolprestationer. Föräldravägledningen ska erbjudas alla föräldrar med barn 0-5 år och inom ramen för avsatt budget är det beräknat för att under två år ge insatsen till 1000 familjer.

Allergianpassning

Nämnden har beslutat att utreda möjligheten att starta en allergianpassad förskoleavdelning. Nämnden har godkänt ett familjenätverk med allergianpassad pedagogisk barnomsorg.

Fysisk aktivitet på recept för barn och unga

Projektet Fysisk aktivitet på recept (FaR) utvecklas vidare och implementeras. Projektet bygger på förebyggande samarbete kring barn med övervikt och fetma.

Arbetsgivaransvar

Kommunfullmäktiges inriktningsmål

- Uppsala kommun ska genom medarbetares ökade ansvar och delaktighet upplevas som en bra och framstående arbetsgivare.

Målet är på väg att uppnås

En gemensam verksamhetsplan har tagits fram för kontorets ”inre arbetet”. Under hösten har en värdegrund tagits fram som en gemensam plattform för det fortsatta utvecklingsarbetet.

- Sjukfrånvaron bland kommunens medarbetare ska fortsätta minska.

Målet är uppnått

Sjukfrånvaron har varit och är låg.

- Alla medarbetare i Uppsala kommun ska känna sig trygga i sin arbetsmiljö.

Målet är på väg att uppnås

Ett arbete har påbörjats för att strukturera arbetet med arbetsmiljön och höja kunskapen bland chefer och medarbetare. Samverkansstrukturen har i en partsammansatt grupp setts över och en gemensam lokal överenskommelse har slutits.

- Uppsala kommun som arbetsgivare ska vara en förebild vad gäller att se till medarbetarnas kompetens oavsett ålder.

Målet är på väg att uppnås

I verksamhetsplanen, som tagits fram under året, framhålls att medarbetarna ska ges förutsättningar att öka sin kunskap genom individuella kompetensutvecklingsplaner som tar avstamp i medarbetarnas kunnande och svarar mot nämndens uppdrag. Förmågan att samarbeta och ta in andras perspektiv ska stärkas genom utvecklat teamarbete. Detta har påbörjats genom att medarbetarna har gjort individuella fokusprofiler.

- Uppsalaborna upplever att kommunens medarbetare har god kompetens, är effektiva och serviceinriktade.

Målet är på väg att uppnås

En kundundersökning som riktade sig till externa och interna utförare genomfördes under våren. Undersökningen gällde utförarnas upplevelse av samarbetet med kontoret. Resultaten beaktades när verksamhetsplanen för kontoret utarbetades.

Kommunfullmäktiges uppdrag

- Att inom ordinarie verksamhets ramar arbeta med jämställdhetslyftet.

Uppdraget är verkställt

Kontoret deltar sedan hösten 2011 i kommunens arbete i Sveriges kommuner och landstings (SKL) projekt Hållbar jämställdhet. Ur ett uppdragsperspektiv handlar projektet om att förbättra jämställdhetsintegreringen av nämndens uppföljning och styrning. Inom nämndens område kommer inledningsvis särskilt fokus att läggas på att utveckla analyserna av uppföljningen av grundskolans kvalitet och resultat.

Övergripande uppdrag

Samverkansavtal kring familjecentrerat arbete, Uppsala kommun – Landstinget i Uppsala län

Avtalstid: 2011-2013

Parter: Barn- och ungdomsnämnden (BUN), socialnämnden för barn och unga (SBN) och Landstinget i Uppsala län

Resultat: Det familjecentrerade arbetet pågår sedan 2004. Öppna förskolan är den mötesplats för barn 0–5 år och deras vårdnadshavare där pedagogisk verksamhet erbjuds.

De sju öppna förskolor där familjecentrerat arbete bedrivs, har under år 2011 tillsammans tagit emot drygt 42 000 besök av barn och föräldrar från drygt 2 200 familjer. Det familjecentrerade arbetet är lokalmässigt samordnat vid Pumpens öppna förskola, Liljefors torg, vid Sävja öppna förskola i Sävja familjecentral och vid Kristallens och Treklangens öppna förskolor i Mötesplats Treklängen. Under 2011 har ytterligare familjecentrerat arbete startat med Heidenstams öppna förskola som bas.

Samverkan mellan barnavårdscentralen, (BVC), mödravårdscentralen (MVC), öppna förskolan och Råd och stöd bedöms svara upp mot föräldrarnas behov i hög utsträckning enligt den utvärdering som genomfördes inför att nytt samverkansavtal ingicks för perioden 2011-01-01- 2013-12-31. De olika professionerna, barnmorskor, socionomer och förskollärare stödjer och stärker varandra och familjerna slussas till olika verksamheter beroende på behov. Under 2011 har en enkät utarbetats för att 2012 undersöka hur föräldrarna anser att samverkansavtalets mål och inriktning uppfylls.

Eksätra – avtal om HVB - platser med resursskola och behandlingsplatser med inriktning på barn och ungdomar med svår beteendeproblematik, i sådan omfattning att de inte fungerar i skol- och/eller hemmiljön

Avtalstid: 2009-2011

Parter: BUN,SBN och Styrelsen för vård och bildning (SVB)

Resultat: Socialstyrelsen har under hösten 2011 haft tillsyn på Eksätra och verksamheten uppfyllde väl ställda krav. Nuvarande genomsnittliga behandlingstid är fortfarande tolv månader, varav vistelsen på Eksätra uppgår till sex månader och resterande sex månader utgör utslussning till hemmet med familjestöd. Efterfrågan på vårdplatser har minskat under

2011.

HVB Rosenhill – avtal om behandlingsplatser med inriktning på barn och ungdomar med neuropsykiatrisk funktionsnedsättning som har en psykisk och social tilläggsproblematik och som inte kan bo kvar i föräldrahemmet

Avtalstid: 2010–2011

Parter: BUN, SBN och SVB

Resultat: Verksamheten är ett hem för vård eller boende (HVB) för ungdomar i åldern 15 till 20 år med sex platser samt en utslussplats i närområdet. HVB Rosenhill verksamhet riktar sig till ungdomar med neuropsykiatrisk diagnos som har en psykisk och social tilläggsproblematik och som har stora behov av behandlingsinsatser samt dessutom inte kan bo kvar i föräldrahemmet. Genom samverkansavtal med Uppsala läns landsting möjliggör detta ett aktivt nära samarbete runt varje individ. Det är övervägande flickor som har varit inskrivna under året.

Samverkansavtal gemensamma insatser för barn och ungdomar med allvarlig psykisk ohälsa och självskadande beteende.

Avtalstid: 2011-

Parter: BUN, SBN och Landstingets Hälso- och sjukvårdsstyrelse

Nämnderna har ingått avtal med Landstinget avseende Socialpsykiatriska behandlingsteamet (SPBT) fortsatta verksamhet från och med 2011-01-01. Verksamheten drevs som projekt perioden 2008- 2010. Socialpsykiatriska behandlingsteamet har under 2011 totalt behandlat 46 ungdomar varav 23 hemmahörande i Uppsala kommun. En verksamhetsrapport från teamet presenterades för nämnden i juni. Nämnden följer upplevelsen av trygghet via årlig enkät till såväl föräldrar som ungdomar efter avslutad behandling. Svarsfrekvensen är relativt låg men resultatet för 2011 visar att såväl ungdomar som föräldrar anger höga värden för kontinuitet i kontakten och tillgänglighet. Samtliga uppger att de fått, eller mer än väl fått de insatser som utlovats.

Ge unga vuxna (16–30 år) med intellektuell, neuropsykiatrisk och psykisk funktionsnedsättning samma möjligheter som andra till fortsatt utbildning och arbete efter avslutad skolgång

Avtalstid: 2008–2011.

Parter: Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden (UAN), SBN, BUN, nämnden för vuxna med funktionshinder (VFN) och SVB

Resultat: Det övergripande uppdraget innebär att ge unga vuxna med funktionsnedsättning samma möjligheter som andra till fortsatt utbildning och arbete efter avslutad skolgång. 2010 har uppdraget utvidgats till alla unga vuxna oavsett typ av funktionsnedsättning. Ersättningen är baserad på 120 årsplatser, varav socialnämnden för barn och unga disponerat åtta platser under 2011. Verksamheten har också givit stöd till arbetsgivare som haft personer ur målgruppen anställda eller i praktik/ arbetsträning. Ny överenskommelse med samma antal platser för nämnden är tecknat för 2012.